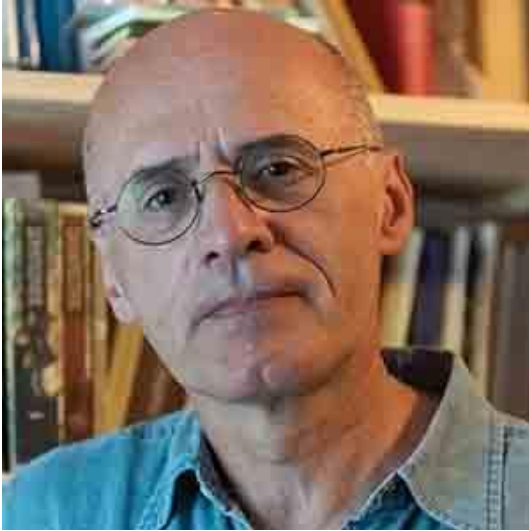

<https://paideia-news.com/>

1. ΑΝΩΤΑΤΗ
2. Πανεπιστήμιο Κύπρου
3. 18 Φεβ 2023 - 09:49

Φίλιππος Τσιμπόγλου (1956-2023): Αθόρυβος ηγέτης, με λογισμό, όραμα και πάθος

ΤΟΥ ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ*

Το 1955, σε ομιλία του για την επέτειο των 175 ετών από τη γέννηση του Γερμανού συνθέτη Κονραντίν Κροϊτζερ, ο Μάρτιν Χάιντεγκερ ανέπτυξε το θέμα της «στοχαστικής σκέψης». «Πώς μιλάμε για έναν άνθρωπο που αποστολή της ζωής του ήταν η δημιουργικότητα;», αναρωτήθηκε. Σίγουρα, μπορούμε να τον θυμόμαστε ακούγοντας τις συνθέσεις του ή αφηγούμενοι στιγμιότυπα της ζωής του. Όλα αυτά είναι καλά, αλλά δεν είναι αρκετά, παρατηρεί ο φιλόσοφος. Για να μην καταστεί απλώς εθιμοτυπικός, ένας επιμνημόσυнос εορτασμός πρέπει να γίνει ευκαιρία για στοχασμό.

Η απώλεια του Φίλιππου Τσιμπόγλου, γενικού διευθυντή της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας (ΕΒΕ), μας καλεί να σκεφτούμε το έργο του και, δι' αυτού, τον χαρακτήρα του δημόσιου λειτουργού που τάσσει τον εαυτό του στην υπηρεσία του κοινού καλού. Γνώρισα τον Φίλιππο το 2010 όταν ήταν διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΠΚ). Θήτευσε στο αξίωμα αυτό από το 1999 ως το 2014, έχοντας προσληφθεί μετά από διεθνή προκήρυξη της θέσης. Είναι ο άνθρωπος που απογείωσε τη Βιβλιοθήκη του ΠΚ: την εισήγαγε δυναμικά στην ψηφιακή εποχή, εμπλούτισε σημαντικά τις πηγές και τις διεθνείς διασυνδέσεις της, και την ανέδειξε, ουσιαστικά, ως την εθνική βιβλιοθήκη της χώρας.

Καθότι το ΠΚ είναι η ναυαρχίδα της ανώτατης εκπαίδευσης στην Κύπρο, η Βιβλιοθήκη του κατέχει ηγετική θέση μεταξύ των βιβλιοθηκών του νησιού. Ο Φίλιππος είχε επίγνωση αυτής της θέσης, γι αυτό και πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Κοινοπραξίας Κυπριακών Βιβλιοθηκών, γνωρίζοντας ότι η ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης του ΠΚ θα διαμόρφωνε ευρύτερα κριτήρια βιβλιοθηκονομικής συμπεριφοράς.

Δεν ήταν ο άνευρος γραφειοκράτης που απλώς διεκπεραίωνε, με φορμαλιστική ευσυνειδησία, τα καθήκοντά του. Έπλασε, διαμόρφωσε, ανέδειξε το ρόλο του και, μέσω αυτού, την οντότητα που διηύθυνε. Γνώριζε ότι κανένας ρόλος δεν είναι μεταλλικό καλούπι αλλά πηλός στον οποίο ο κάτοχος του ρόλου δίνει μορφή. Αναζητούσε λύσεις σε πρακτικά προβλήματα, χωρίς να οχυρώνεται πίσω από τη γνωστή γραφειοκρατία των δημόσιων οργανισμών. Είχε επίγνωση του σκοπού που υπηρετούσε ο ρόλος του – μέγιστη πρόσβαση στην πληροφορία και τη γνώση. Οι διαδικασίες, γι αυτόν, ήταν μέσα, όχι αυτοσκοπός. Πράος και σεμνός, κέρδιζε την εμπιστοσύνη συνεργατών και δωρητών της Βιβλιοθήκης. Ενθουσιώδης, ενέπνεε χωρίς να γίνεται το επίκεντρο της προσοχής. Ενδυνάμωνε τους συνεργάτες του και φρόντιζε για την ανάπτυξή τους. Ήταν υπόδειγμα αθόρυβου ηγέτη.

Η σταδιοδρομία του αντιπροσωπεύει τη μεταπολιτευτική Ελλάδα στις καλύτερες στιγμές της: παιδί εργατικής οικογένειας από την επαρχία (γεννήθηκε στα Φάρσαλα το 1956), σπουδάζει (αρχικά στην ΑΣΟΕΕ, διδακτορικό από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο αργότερα), εργάζεται σκληρά, και ανελίσσεται επαγγελματικά στο πεδίο που αγαπά – τη βιβλιοθηκονομία. Ανοιχτόμυαλος και θεληματικός, με συνείδηση ελληνικότητας και κοσμοπολιτισμού, λογικός και τρυφερός συνάμα, δίνεται με πάθος και ανιδιοτέλεια στη δουλειά του. Ποτέ δεν εξέλαβε το ρόλο του διεκπεραιωτικού. Ήθελε να αφήνει τα πράγματα καλύτερα απ' ό,τι τα βρήκε - να προσθέτει αξία σε ό,τι κάνει.

Όταν, το 2014, ανακοίνωσε την παραίτησή του από τη θέση του στο ΠΚ για να αναλάβει γενικός διευθυντής της ΕΒΕ, είχαμε ανάμικτα συναισθήματα. Αφενός συναισθήματα μεγάλης λύπης γιατί θα χάναμε έναν τόσο άξιο διευθυντή, αφετέρου συναισθήματα χαράς γιατί η ΕΒΕ θα αποκτούσε επιτέλους, μετά από οκτώ χρόνια, διευθυντή, και μάλιστα του δικού του διαμετρήματος, σε μια κρίσιμη στιγμή της ιστορίας της: ο νέος διευθυντής έπρεπε να οργανώσει, εκ του μηδενός, τη μεταφορά της ΕΒΕ από το Βαλλιάνειο Μέγαρο στο ΚΠΙΣΝ.

Η απόφασή του, λογικά, δεν ήταν εύκολη, ούτε καν εύλογη. Ο μισθός του θα μειωνόταν πολύ - σχεδόν στο μισό· οι συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα, εν μέσω άγριας λιτότητας, δεν ήταν οι καλύτερες, και σίγουρα όχι τόσο καλές όσο στην Κύπρο· θα διαχειριζόταν ένα θηριώδες έργο με ελάχιστο προϋπολογισμό, πενιχρότατα μέσα, και απίστευτο άγχος. Για τον Φίλιππο, όμως, αυτά ήταν δημιουργικές προκλήσεις, όχι ανυπέρβλητα εμπόδια. Τον ρώτησα, κάποια στιγμή, γιατί αφήνει μια εξαιρετική θέση για μια άλλη, λιγότερο ελκυστική. «Η Εθνική Βιβλιοθήκη είναι όνειρο ζωής», μου είπε. Ήταν σα να μου έλεγε: υπάρχουν πιο σημαντικά πράγματα από τις οικονομικές απολαβές.

Όπως στο ΠΚ, διέπρεψε και στην ΕΒΕ, παρά τις πολλές αντιξοότητες. Η μεταφοράς εθνικής βιβλιοθήκης θα ήταν βαρύ έργο ακόμα και σε καλά οργανωμένες χώρες. Στην Ελλάδα ήταν άθλος. Με φρενήρεις ρυθμούς εργασίας, ο Φίλιππος τα κατάφερε.

Ως εξαίρετος επαγγελματίας, δεν έμενε στην τρέχουσα διαχείριση, αλλά σκεφτόταν πάντοτε το μέλλον, έχοντας βαθιά επίγνωση του παρελθόντος. Γνώριζε ότι η ΕΒΕ, μεταξύ άλλων, συντηρεί τη μνήμη του έθνους (σπάνια χειρόγραφα και αρχεία, κλπ.). Είχε συνείδηση της διευθυντικής ευθύνης του, έχοντας διαμορφώσει έναν χαρακτήρα που συνδύαζε λογισμό, όραμα και πάθος. «[Οραματίζομαι την ΕΒΕ] ένα πραγματικό διεθνές κέντρο μελέτης του ελληνικού πολιτισμού το οποίο δεν θα μπορείς να προσπεράσεις», είχε πει σε συνέντευξή του το 2017, λίγο πριν τη μεταφορά της ΕΒΕ στο ΚΠΙΣΝ. «Θα έχουμε έναν χαρακτήρα ναι μεν ελληνοκεντρικό, αλλά διευρυμένο σε όλο τον κόσμο, όπου έχει ενδιαφέρον ο ελληνικός πολιτισμός. Παράλληλα, [η ΕΒΕ] θα είναι ανοιχτή στην κοινωνία σε συνεργασία με τις βιβλιοθήκες της επικράτειας. [...] Η Βιβλιοθήκη θα είναι προσιτή και ταυτόχρονα εμβληματική, σοβαρή, όχι σοβαροφανής, κοντινή και μεγάλη. [...] Θα έχουμε μια κλασική Εθνική Βιβλιοθήκη για τους ερευνητές και ταυτόχρονα για το ευρύ κοινό».

Γνώστης της συστημικής σκέψης, αντιλαμβανόταν ότι οι στόχοι του είναι εν μέρει αντικρουόμενοι («δυσადικοί», όπως έλεγε), τους οποίους είναι «δύσκολο να συνδυάσεις» συνεκτικά. Αλλά ακριβώς έτσι έβλεπε το ρόλο του: να προσπαθεί τα δύσκολα. Την απλή διαχείριση την κάνουν και οι αλγόριθμοι. Τη δημιουργική, οραματική και αποτελεσματική διοίκηση την κάνουν φωτισμένοι άνθρωποι με πάθος, όπως ο Φίλιππος Τσιμπόγλου.

«Δουλεύουμε γι' αυτό [το όραμα] βάζοντας διάθεση, μυαλό, και καρδιά», είχε πει σε συνέντευξή του. Δυστυχώς αποδείχθηκε ότι κυριολεκτούσε. Φόρτωσε την καρδιά του με περισσότερη δουλειά απ' όση μπορούσε να αντέξει. Θα λείψει σε πολλούς, στην Ελλάδα και στην Κύπρο, και ιδιαίτερα στη σύζυγό του Νίκη. Και θα μας λείπει πάντα.

***Καθηγητής στην Έδρα ColumbiaShipManagement και Κοσμήτορας της Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (www.htsoukas.com)**